

TRE TEXTER AV BO BJELVEHAMMAR

1.

dagarna före påsk på Solgläntan

Sven-Ivar Larsson sitter hopsjunken,
förminskad på nåt vis,
händerna darrar lätt,
i det sköra ansiktet
finns en stor, brun fläck,
ett lätt surrande
hörs från fläkten
i ett ljushav,
som ska sudda ut
livets skavanker,
dags att putsa uggleglasögonen,
vrیدا upp hörapparaten,
snart kommer Crina,

ser på
de rutiga ylletofflorna,
de grova sockorna,
den virkade påskkycklingen,
påskharen i gul plast,
möjligen är det en kanin,
det blekgröna, spretande blåbärsriset,

en kort slummer

in i ormbunkarnas gömslen
förbi rallarrosens ludna frön
ängsull
skogsstigar
vassruggar
vildhallon
darrgräs
torvmossegungfly

där står Crina,
Sven-Ivar vill att de tillsammans idag

ska städa starholkana med tallsåpa

2.

det är samma färgsång hos björken, svart och vitt, men det finns dagar i april, när den är nästan violett, den har alltid en tyngd i rörelserna, det är särskilt märkbart, när du vilar under den; idag kommer det fram något nytt, plötsligt, det har naturligtvis funnits där tidigare, vid fårstängslet står en ung björk, ensam, jag vet ingenting om den, den har ingen historia, den bara finns där plötsligt, jag är tillsammans med den i tanken ända fram till gläntan, till luften, den följer mig som ett ankare, vidare, idag tar jag avsked av något som finns, igår fanns det inte, på något sätt, det som finns nu är lite ovisst och bedrägligt, det förflutna är mera pålitligt, dået är det enda vi har, nuet är gelé,

nu kommer jag till Lars Magnussons döda äppelträd, döden var överdriven, trädet visade i april nya gröna skott, ett skifte i vinden, får några grenar i rörelse, trädet är som Lars själv, det ger sig aldrig, han gör alltid NÅGOT, som han bestämmer själv eller andra ber om, många ber honom, han har alltid tid, han känner alltid av, när något behöver göras, han är van vid det, det känns i honom, inifrån och ut, när han tänker till, kommer det små ryck i hans ansikte, sedan sätter han igång, när han har bestämt sig, går han inte att rubba, jag lyfter blicken och avläser skogskammens och himlens grafik, det är något särskilt med morgonljuset, ett mönster växer fram; en svart fågel mot en blå himmel, björkens grenverk mot himlen, flätor av grenar, dagens ständiga återkomst,

jag ser en flicka och hennes mamma, hänga upp tvätten på en lina mellan två träd, alldeles i tomtgränsen, mamman har träskor, tvättkorgen är illröd, så kommer prästgården, den fint ordnade stenmuren, stenarna på den gamla kyrkogården, äppelträden, som växer på de döda, jag vänder mig om och ser att flickan springer i trädgården, några kvardröjande blad reflekterar solljuset, flickan viftar med armarna och läpparna rör sig, jag hör inga ord, flickans rörelser är rytmiska och återkommande, mamman sitter på en vit plaststol, händerna ligger i hennes knä, som i en håla, en asp ruskar loss, något är överraskande, det går inte att räkna med, nu stannar jag, ser på avstånd hur solljuset rinner mellan träden i flickans trädgård, rinner som mörkret, men inte som regnat, plötsligt kommer ett omslag i vädret, ljuset blir kallare, samtidigt slutar flickan att röra sig, hon försvinner från trädgården, det är kanske naturligt att det sker, bara slumpmässigt, att det sammanfaller med det kalla ljuset,

jag möter en man med hår i testar, gula och blodsprängda ögon, han böjer sitt huvud mot marken, när vi möts, visar han sina tänder, de är arga, andningen är orytmisk, det hör jag, han rör sig långsamt och oroande, jag ser stelt framåt och vänder mig inte om, mannens gående förefaller utan bestämd rörelse och på något sätt riktninglös, samtidigt går han ut ur en bild och bort,

det kommer en bil i hög fart, nära gångvägen, en kvinna drar till sig sitt barn, vänder sig mot bilen, slår ut med armarna på ett kantigt sätt, hennes blickar är hårda, hon pekar ivrigt mot ett hus i närheten, jag tiger, men nickar förstående, fåren är längst bort i synfältet, de står borta vid ängsvattnet, som samlats under de senaste dagarna, en vråk sitter på en stängselpåle, jag ser den i kikaren, den är klädd i gråvitt och mörkbrunt, jag ser den ofta vänta med stort tålamod,

så kommer huset, som ligger på en sluttning, det är inget jag känner till, det är lika främmande som den unga björken och mannen, som ser ner i marken, jag kommer aldrig nära huset, så nära att jag ser om någon finns i det, det verkar övergivet och öde, jag ser inga rörelser kring det, mina egna föreställningar och fantasier får bestämma vad det är och innehåller,

huset vid vattnet känner jag till, klivstenarna mot vattnet, stenar i svart skiffer halvt dolda och nedsänkta i gräs, liksom den äldre kvinnan som bor där, det är ett hus i förfall, det finns alltid svarta skynken för alla fönster, kvinnan tycker inte om ljus, hon visar sig sällan ute dagtid, hon vill inte ha ljus i de rum, som hon är i, ljuset i rummen gör bilderna tydliga, det vill hon inte veta av, allt ska vara suddigt och svårt att urskilja, hon har tre katter, två är hennes egna, en är en gäst katt, som är hos henne med ojämna mellanrum, det finns torrt gräs runt huset, liksom ormbunkar, mjölkört och några kläna ljungbuskar,

under en månad passade jag katterna, när kvinnan var på sjukhus, de tyckte inte om mig, men de godtog maten, då fick jag se huset inifrån, det mesta var söndrigt, både bord och stolar, det fanns rester av fågelvingar, korgar med rotfrukter och spindelväv, i taket hängde ansenliga fläskstycken i finmaskiga nät och på golvet stod mängder med äggkoppar med äggskal, det är ödsligt att röra sig i huset, men samtidigt är det något mänskligt över allt, den som inte finns där, kvinnan, saknas mest, det finns ingen rörelse, bilden är stilla, bilden är torkad och stelad, bara dammstrålar rör sig mot det ena fönstret, jag har dragit ifrån skynkena, öppnat båda ytterdörrarna, både mot vattnet och mot trädgården, där ser jag ormbunksbladen rulla sig,

så är det detta med ljuset, det avslöjar det mesta, på ett smärtsamt sätt, jag letar upp en stol, som går att sitta på, låter bilder glida in i varandra, jag blundar och ser kvinnan och en man, som sover, jag hör ljud från hans kropp, jag vet att det en gång har funnits en man i huset, under en kort tid, jag har aldrig sett honom, aldrig hört något om och från mannen tidigare, men Lars har berättat, när mannen försvann, började kvinnans nya liv i halvmörker och förfallet ökade för varje dag och kvinnan slog sönder den ena saken efter den andra och eldade upp tyger och sängkläder, hon önskade bara att utplåna, glömma eller önska sig något, som inte fanns,

utanför huset står bilden och skakar i mig, det gröna mot det bruna och det svarta, ormbunkarnas stil, de är inte särskilda, de är stolta, de visar inte upp sig, de är återhållsamma på sina växtplatser, men de viker inte undan för andra växter, de tillåter barns lek och ger tillstånd till djurs gömslen, de är aldrig spektakulära, sporerna låter sig föras bort med vindar, fåglar och lämpliga insekter, under de senaste åren har de minskat i antal i mitt revir, om de nu försvinner håller inte mina teser, ingenting blir någonsin detsamma, det kommer att saknas en röst i naturen, helheten rubbas, en viktig del är borta, en liten förändring, en stillsam rörelse, men ändå något annorlunda, på stigen ligger ett blad från kastanjen, som är lika stort som locket till syltgrytan,

märkligt är att två svalor har dröjt kvar under takryggen,

det jag arbetar på är att bevara något, att en gång till göra det tydligt för mig själv och på samma sätt för andra, att ge en berättelse, att lämna några sidor av en historia, men det är inte lätt att få upp allt i ljuset, mörkret kommer tidigt, som det gör lite varstans i vårt land, det handlar om att blottlägga, bevara delar av det förflutna och ge mig rätten till både minnen och reflektioner, saknader och avtryck, ibland ställer sig saker i vägen, som en skog, som inte går att tränga in i, tät och ovälkomnande, ibland kommer ljuset, öppnar sig glipan och gläntan och bjuder in, nu förstår jag bättre röklukten, som kom från kvinnans hus, röken var gråvit, gnistor kunde sprida sig och bränna av stubbåkrarna, jag förstår att det inte var kvinnans avsikt, hon ville bara göra sig av med minnen och förluster, hon gräver ur minnet och efter varje handling, känner hon sig friare, efter att ha badat efter eldandet, söker sig kvinnan upp mot land, hon hittar en kvarglömt stycke av svart virke, en udda sko utan snören, alla saker hon finner, samlar hon på, för att använda eller elda upp i nästa brasa, hon vill inte ha skräp, utomhus, hon vill bara ha ljud från vattnet och trädgården och inte se något annat, som stör hennes bilder, utomhus och omkring hennes uterörelser, dimman drar färgerna ur landskapet, de ynka färger, som finns kvar, de regndroppar, som sitter fast i rönnen orkar knappt ta sig till marken, de är trötta, själv blir jag trött av den rödhåriga lärarens prat, han ska förklara och prata om saker, som han bara själv begriper, för mig är det både obegripligt och ointressant, jag tänker bara på julgrisen, när han öppnar munnen, han har en stickad väst med skiftande färggränder, den har hål av mott, mal och flyn, med den vill han understryka sin akademiska tillhörighet, det är vidrigt och svårt att uthärda, jag tar honom med till trädgården, visar på ljusfläckar i trädväggarna, på igelkottens lövhög, intill veden, igelkotten kommer dit varje år, han är borta länge, men kommer alltid dit, den rödhåriga tiger, gapar som just en julgris, grisens tryne är dock vackrare och uttrycksfullare, efter min trädgårdsutläggning med gester, stannar han aldrig till mer, jag är lättad och det känns skönt, han har redan gått, när jag visar på igelkottens sommarväg, där han fångar fjärilslarver, tar hand om fågelungar, som fallit ur bona för tidigt, när jag just sagt dessa ord, så hör jag grindlåset klappa, han är på väg bort, han går sin vanliga väg på morgonen, när han kommer förbi på nytt stannar han inte, vilket han brukar göra, nu bestämmer jag mig för att vänta att gå ut på morgnarna, tills han är klar med sitt gående, det löftet håller jag i elva dagar, några morgnar har jag mött en främmande man, han går framåtlutad och ser sammanbiten ut, han gör mig rädd och osäker, han påminner mig om en annan person i det förflutna, som jagade mig som besatt i en kornåker, jag sprang för livet, med för tränga skor, när jag misstänkte att han vänt om, stannade jag, tog av skor och strumpor i blod, lät ett klent och fattigt regn skölja mina fötter, aldrig har ett regn känts bättre, en sak kommer jag särskilt håg, solen stod lågt på himlen, jag kröp ihop, gjorde mig mindre när allt var lugn och ro, när jag når gårdsgården tyr jag mig till en ensam enbärsbuske

3.

Eddie Lindh har en storväxt björkdunge, intill sitt hus, nedtill finns det ungbjörkssly, björnbärsrevor och två nyponbuskar.

Tisdagar före lunch tar jag mig dit, högt uppe under kronorna ser jag en lövsångare och min egen favorit, den lille flugsnapparen, en bråttomfågel, som far och flänger, den stannar till, ryttlar en kort stund, slår till mot flygfän, det latinska namnet talar om, att den tycker om flugor, ordet snappa handlar om att fånga plötsligt, rycka till sig.

Jag har sett den även i slyn, med bär i näbben, den lilla flugsnapparen är ingen optimistisk sångfågel, den har i sina melodier ett korthugget vemod, men stämman är som en klarbäck, när den ska varna ungarna, hörs samma smatter, som hos gärdsmygen.

Hanen är stilig med sitt roströda bröst, annars klädd i olivbrunt och åt blygrått till, honor och ungfåglar är grå, utan prakt, men alla har vitt, längst ut på stjärten.

Det har länge sagts att flugsnappare, tycker om bär och frukter av olika slag, den har fått namnet ficedula, fikonätare, den lilla flugsnapparen ska alla vara rädda om, liksom den svartvita flugsnapparen, i England faller orden om den så:

”If you scare the fly-catcher away
no good luck will with you stay”